

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата педагогічних наук,
доцента кафедри образотворчого мистецтва та дизайну,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
Стрітьєвич Тетяни Миколаївни
на дисертацію Семенової Олени Віталіївни:
«Формування художньо-творчої компетентності майбутнього
вчителя образотворчого мистецтва засобами композиції»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Освітня спільнота протягом останнього часу породжує безліч дискусій як на міжнародному, так і на національному рівнях щодо компетентнісно орієнтованого підходу до формування змісту освіти. Набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу. Саме тому важливим є усвідомлення самого поняття компетентності, розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати, що має бути результатом навчання.

Зауважимо, що на даному етапі розвитку суспільства, особливий інтерес представляє вивчення ціннісних орієнтацій тих соціально-професійних груп, які безпосередньо впливають на моральне й духовне оновлення суспільства. У зв'язку з цим значно зростає роль вчителя образотворчого мистецтва, його знань, культури мислення, системи цінностей і професіоналізму. Відповідно набуває особливої актуальності вдосконалення теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, шляхом розвитку художньо-творчої компетентності, яка визначається домінантною у проектах Стандартів вищої освіти за спеціальністю: Образотворче мистецтво. Через це, вибір теми дослідження Семенової Олени Віталіївни слід вважати вкрай своєчасним і виправданим, оскільки екстраполяція в український освітній простір найбільш дієвих моделей організації ефективного формування художньо-творчої компетентності майбутніх вчителів образотворчого мистецтва вирішує ряд суперечностей між потребою сучасної школи у високопрофесійних кадрах і недостатнім рівнем сформованості художньо-творчої компетентності вчителів образотворчого мистецтва.

Ураховуючи те, що проблема формування художньо-творчої компетентності майбутніх вчителів образотворчого мистецтва засобами композиції у педагогічній теорії й практиці України та зарубіжних країн, досить рідко ставала предметом ґрунтовного і системного аналізу, слід визнати наукову новизну одержаних Семеновою О.В. результатів дослідження. Зокрема, уперше визначено сутнісний зміст понять: «художня

майстерність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва» та «художньо-творча компетентність вчителя образотворчого мистецтва»; розроблено структуру художньо-творчої компетентності майбутнього фахівця з образотворчого мистецтва; схарактеризовано рівні її сформованості; обґрунтовано модель формування художньо-творчої компетентності. Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні й адекватному застосуванні у навчально-виховному процесі вищої школи діагностичного інструментарію для виявлення рівнів сформованості художньо-творчої компетентності у майбутніх учителів образотворчого мистецтва та експериментальної методики її формування засобами композиції; упровадженні у навчально-виховний процес вечірньої студії «Художньо-творча майстерність» із використанням технології майстер-класу; збагаченні дидактичного забезпечення фахової підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва навчально-методичним посібником «Формальна композиція: творчі основи».

Слід зазначити, що результативним виявився, у першому розділі «Теоретичні основи формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва засобами композиції», комплексний аналіз педагогічної, психологічної та філософської літератури щодо ключових понять дослідження. Заслуговує уваги науково-теоретичний висновок, в якому дисертантка висловлює власне бачення основних категорій дослідження та визначає низку ключових понять, які стають підґрунтям для розв'язання практичних завдань і досягнення мети.

Другий розділ «Стан сформованості художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва засобами композиції» присвячений аналізу стану використання засобі композиції у підготовці студенті (за напрямом підготовки: Образотворче мистецтво) в освітній практиці вищих педагогічних начальних закладів. У цьому розділі обґрунтовано трикомпонентну структуру художньо-творчої компетентності, розроблено критеріально-рівневу систему сформованості художньо-творчої компетентності у майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

У третьому розділі даного дослідження заслуговує на увагу також науково обґрунтована Семеновою О.В. й експериментально перевірена модель формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва засобами композиції, визначені етапи та форми її впровадження, охарактеризовано педагогічні умови за реалізації яких удосконалено процес формування художньо-творчої компетентності. Широко розкрита поетапність реалізації задекларованих педагогічних умов, визначена взаємодія конструктивних блоків зазначеної моделі у процесі фахової підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Результативність впровадження експериментальної моделі формування художньо-творчої компетентності у майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами композиції доведено ґрунтовним якісним та кількісним аналізом.

Виклад теоретичного обґрунтування понятійного апарату, методології й дослідницького поля проблеми розвитку педагогічної освіти вможливило

трактування сучасних психолого-педагогічних ідей як основи розвитку системи формування художньо-творчої компетентності у майбутніх вчителів образотворчого мистецтва засобами композиції.

Таким чином, внаслідок наукового пошуку здобувачкою стосовно обраної теми достатньою мірою обґрунтовано низку наукових положень, висновки і рекомендацій, достовірність яких забезпечувалась теоретико-методологічною обґрунтованістю індивідуально-творчого підходу, критичним аналізом, врахуванням попередніх здобутків у цій галузі, відповідністю застосованих методів меті й завданням дослідження адекватною обробкою експериментальних даних.

Не викликає сумнівів новизна дослідження, бо названі вище наукові доробки авторки отримано перше. Про це також свідчить оприлюднення повного їх викладу в публікаціях і широка апробація.

Отже, результати проведеного дослідження переконливо свідчать про повноту розв'язання поставлених завдань наукової роботи, вони є значним внеском у теоретичне обґрунтування проблеми формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва засобами композиції.

Структура дисертації продумана й логічно побудована. Значно доповнюють її зміст додатки. Автореферат адекватно відбиває зміст дисертації, основні положення якої знайшли висвітлення у 27 публікаціях (1 стаття у зарубіжному виданні) та 3 наукових працях, що додатково відображають результати дослідження.

Підкреслюючи значущість та високий науково-теоретичний рівень дослідження Семенової Олени Віталіївни, висловимо деякі зауваження та побажання:

1. На 22 сторінці дисертації фігурує термін «композиційна компетентність». Очевидно, що це одне із ключових понять порушеної проблеми, яке доцільно було б розглянути ширше й уточнити його сутність у взаємозв'язку з категорією художньо-творчої компетентності.

2. Цілком слушно, що в дослідженні розмежовано поняття художньо-творчої компетентності і художньої майстерності. Проте бракує авторської позиції щодо їх значущості в контексті професіоналізму вчителя образотворчого мистецтва.

3. У другому параграфі першого розділу дисертації міститься достатньо ціннісний матеріал щодо міждисциплінарної сутності композиції. Але його варто було б подати лаконічніше, а натомість ширше розгорнути педагогічний аспект творчо-розвивальної функції композиції у процесі формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва.

4. Другий розділ дисертації містить важливий теоретичний та емпіричний матеріал, що стосується дослідження стану сформованості художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Однак викликає сумнів послідовність його викладу. Логічніше було спочатку подати обґрунтування структури художньо-творчої

компетентності, потім діагностику її рівнів у студентів, а на завершення – аналітичний огляд стану використання засобів композиції у формуванні художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва.

Натомість означені вище зауваження, міркування та побажання суттєво не впливають і не знижують високої позитивної оцінки дослідження Семенової О.В., яке присвячено вирішенню однієї з актуальних проблем теорії і методики професійної освіти – формуванню художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва засобами композиції, що має наукову новизну і практичне значення одержаних результатів для її подальшого розвитку.

Результати й висновки дисертації дійсно можуть бути використані у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з образотворчого мистецтва, художніх, архітектурних, дизайнерських та інженерно-технічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Окрім цього матеріали й результати дослідження можна рекомендувати також впровадити в курсах перепідготовки вчителів образотворчого мистецтва в системі післядипломної педагогічної освіти.

Загальний висновок. Таким чином, зазначене вище дає всі підстави для висновку, що дисертація Семенової Олени Віталіївни «Формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва засобами композиції» є самостійним і завершеним дослідженням, в якому конструктивно вирішено поставлені завдання і досягнуто мети.

Дисертація відповідає вимогам України до кандидатських дисертацій, пп. 9, 11, 12, 13, 15 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 і має теоретичне і практичне значення для педагогічної науки, а її авторка – Семенова Олена Віталіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
образотворчого мистецтва та дизайну,
завідувач кафедри образотворчого
мистецтва та дизайну
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

Т.М. Стрітьєвич

